

कक्षा - सप्तम

संस्कृत

खचिरा - भाग-1

पञ्चमः पाठः

अभ्यास - कार्याणि

शीर्षक - पंडिता रमाबाई

* शब्दार्थः →

परित्यज्य → छोड़कर,

अध्यापयत् → पढ़ाया

प्रतारणाम् → ताड़ना,

असहत् → सहन किया

दुर्मिथुपीडिताः → अकालपीडित, दिवङ्गताः → मृत्यु को प्राप्त हुए

प्रारब्धवती → आरंभ किया, मुद्रण → छपाई

* प्रश्नोत्तरः →

1.) एक पदेन उत्तरतः :-

(क) 'पंडिता' 'सरस्वती' इति उपाधिभ्यां का विभूषिता ?
उत्तर :- रमाबाई ।

(ख) रमा कुतः संस्कृत शिक्षां प्राप्तवती ?

उत्तर :- स्वमातुः ।

(ग) रमाबाई केन सह विवाहम् अकरोत् ?

उत्तर :- विपिनबिहारी दासैन् ।

(घ) कासां शिक्षार्थं रमाबाई स्वकीयं जीवनम् अर्पितवती ?

उत्तर :- नारीणाम् ।

(ङ) रमाबाई उच्चशिक्षार्थं कुत्र अगच्छत् ?

उत्तर :- इंग्लैण्डदेशे ।

2.) प्रश्ननिर्माणः →

(क) कस्याः पिता समाजस्य प्रतारणाम् असहत् ?

(ख) कस्य मरणान्तरं रमाबाई महाराष्ट्रं प्रत्यागच्छत् ?

(ग) रमाबाई कुत्र 'शारदा-सदनम्' अस्थापयत् ?

(घ) 1922 तमे ख्रिष्टाब्दे कस्याः निधनम् अभवत् ?

(ङ) काः शिक्षा लभन्ते स्म ?

3.) (क) रमाबाई किमर्थम् आन्दोलनं प्रारब्धवती ?

उत्तर :- स्त्रीणां कृते वेदा-दीनां शास्त्राणां शिक्षार्थं सा आन्दोलनं प्रारब्धवती ।

(ख) निः सहायाः स्त्रियः आयामे किं किं लभन्ते स्म ?
उत्तर :- आयामे स्त्रियः मुद्रण - टङ्कण - काष्ठकलादीनाञ्च प्रशिक्षणं लभन्ते स्म ।

(ग) कस्मिन् विषये रमाबाई - महोदयायाः धौगदानम् अस्ति ?
उत्तर :- समाजसेवायाः अतिरिक्तं लैखनक्षेत्रे अपि तस्याः धौगदानम् अस्ति ।

(घ) कैन् रचनाद्वयेन रमाबाई प्रशंसिता वर्तते ?
उत्तर :- 'स्त्रीधर्मनीति' 'हाई कास्ट हिन्दू विमैन' इति रचना द्वयेन् सा प्रशंसिता वर्तते ।

4.)	<u>पदानि</u>	<u>मूलशब्द</u>	<u>लिङ्गम्</u>	<u>विभक्तिः</u>	<u>वचनम्</u>
	पिता	—	पितृ	—	पुल्लिङ्ग - प्रथमा - एकवचनम्
	शिष्यायै	—	शिष्या	—	स्त्रीलिङ्ग - चतुर्थी - एकवचनम्
	कन्याः	—	कन्या	—	स्त्रीलिङ्ग - पञ्चमी/षष्ठी - एकवचनम्
	नारीणाम्	—	नारी	—	स्त्रीलिङ्ग - षष्ठी - बहुवचनम्
	मनोरमया	—	मनोरमा	—	स्त्रीलिङ्ग - तृतीया - एकवचनम्

5.)	कुर्वन्ति	—	कृ धातु , लट् लकार , प्रथमपुरुष , बहुवचनम्
	आगच्छत	—	आ - गम् धातु - लङ् लकार - प्रथमपुरुष - एकवचनम्
	निवसन्ति	—	नि - वस - धातु - लट् लकार - प्रथमपुरुष - बहुवचनम्
	गमिष्यन्ति	—	गम् - धातु - लृट् लकार - प्रथमपुरुष - बहुवचनम्
	अकरोत्	—	कृ - धातु - लङ् लकार - प्रथमपुरुष - एकवचनम्